

POWIATOWY URZĄD PRACY

ul. Żeromskiego 18, 19-500 GOŁDAP ☎ (087) 615-03-95, www.goldap.pup.gov.pl, e-mail: olgo@praca.gov.pl

**RANKING ZAWODÓW DEFICYTOWYCH
I NADWYŻKOWYCH
W POWIECIE GOŁDAPSKIM
W 2011 ROKU**

SPIS TREŚCI

WSTĘP

1.	OGÓLNE DANE DOTYCZĄCE BEZROBOCIA W POWIECIE GOŁDAPSKIM	3
2.	ANALIZA BEZROBOCIA WEDŁUG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW) W POWIECIE GOŁDAPSKIM	5
3.	ANALIZA OFERT PRACY WEDŁUG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW).....	9
4.	ANALIZA ZAWODÓW NADWYŻKOWYCH I DEFICYTOWYCH.....	13
5.	WNIOSKI.....	19
6.	OGÓLNE UWAGI	21

WSTĘP

Opracowanie „Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie gołdapskim w 2011 roku” stanowi analizę sytuacji na lokalnym rynku pracy powiatu gołdapskiego. Podstawowym celem opracowania jest zdiagnozowanie zachodzących tu zmian w aspekcie zarówno popytu na pracę jak i podaży zasobów pracy w przekroju terytorialno - zawodowym. Na tej podstawie formułowane są oceny, wnioski i krótkotrwałe prognozy niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania systemu kształcenia i szkolenia bezrobotnych. Istotnym punktem raportu jest analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych na terenie powiatu gołdapskiego, dokonywana na podstawie opracowanej w 2005 roku w Departamencie Rynku Pracy Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej (obecnie Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej) metodologii ich wyodrębniania.

Przygotowanie i opracowanie klasyfikacji zawodów deficytowych i nadwyżkowych pozwala na określenie tendencji i zmian powiatowego rynku pracy. Dodatkowo zdefiniowanie zawodów, na które występuje mniejsze lub większe zapotrzebowanie ze strony pracodawców umożliwia podejmowanie odpowiednich działań optymalizujących i umożliwiających dostosowanie kwalifikacji osób bezrobotnych do oczekiwań stawianych przez lokalnych pracodawców. Monitoring ma również istotne znaczenie w odniesieniu do wyznaczania kierunków szkolenia bezrobotnych, usprawniania poradnictwa zawodowego oraz ułatwiania realizacji programów aktywizujących osoby bezrobotne w celu promowania ich zatrudnienia.

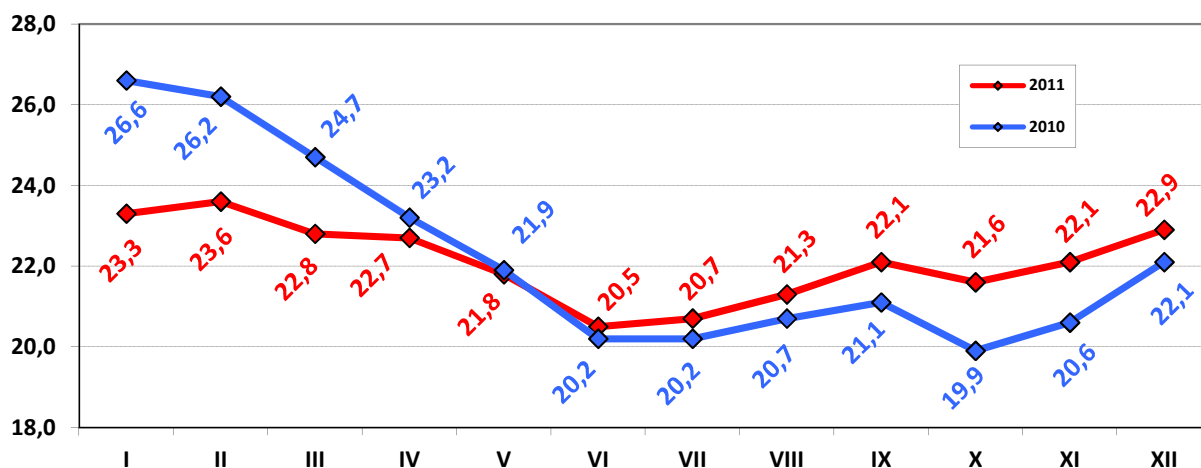
Poprzez wskazanie kierunków rozwoju rynku pracy oraz ukazanie zmian zarówno w strukturze zarejestrowanych osób bezrobotnych jak i w strukturze składanych przez pracodawców ofert pracy niniejsza analiza może być również pomocna dla organów administracji samorządowej, pracodawców oraz dyrektorów szkół ponadgimnazjalnych. Może bowiem ułatwić podjęcie decyzji o wyborze zawodu przez osoby uczące się, kierunku zmiany doskonalenia zawodowego, uruchomieniu nowego kierunku kształcenia, jak również wskazać w jakich zawodach najłatwiej na lokalnym rynku pracy o pracowników, w przypadku jakich inwestycji łatwo może być o wykwalifikowaną siłę roboczą.

Podstawą opracowania są dane statystyczne jakimi dysponuje Powiatowy Urząd Pracy w Gołdapi za 2011 rok, dotyczą one terenu całego powiatu gołdapskiego. Raport został opracowany w wyniku analizy porównawczej danych statystycznych, poddając je wieloaspektowej weryfikacji według zmiennych takich jak: rodzaj zawodu, oferty pracy, grupy zawodowe, płeć osób bezrobotnych, długość pozostawania bez pracy, fluktuacja bezrobocia. Na potrzeby sporządzenia niniejszego opracowania przyjęto także założenie, że analizowane będą te wskaźniki i zmienne, które charakteryzują się najwyższym natężeniem danej cechy.

1. OGÓLNE DANE DOTYCZĄCE BEZROBOCIA W POWIECIE GOŁDAPSKIM

Na koniec 2011 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gołdapi zarejestrowanych było 2180 osób, co stanowiło **22,90%** wszystkich osób aktywnych zawodowo. Powiat gołdapski wyraźnie różni się in minus od województwa, gdzie stopa bezrobocia w analogicznym okresie wyniosła 20,1 % i od kraju ze stopą bezrobocia **12,5%**. Biorąc pod uwagę rok 2010 bezrobocie w powiecie gołdapskim w skali roku wzrosło o 0,8 punktu procentowego, co w przeliczeniu na liczby bezwzględne daje 109 osób. Mimo tego, iż jest to niekorzystne zjawisko, jest to jednak liczba która może cieszyć, szczególnie biorąc pod uwagę lokalne uwarunkowania rynku pracy, liczbę pracodawców oraz problemy z aktywizacją osób długotrwale bezrobotnych. Pocieszający jest również fakt, iż powiat gołdapski znalazł się za pięćdziesięcioma jeden powiatami w kraju, a jednocześnie za następującymi dziesięcioma powiatami funkcjonującymi w Województwie Warmińsko – Mazurskim (%): piskim (32,2%), braniewskim (30,8%), bartoszyckim (29,7%), kętrzyńskim (28,7%), węgorzewskim (27,9%), elbląskim (26,0%), lidzbarskim (25,8%), szczycieńskim (25,4%), ełckim (24,8%) oraz działdowskim (23,7%).

Wykres nr 1 Dynamika stopy bezrobocia w powiecie gołdapskim w poszczególnych miesiącach 2010 i 2011 roku.

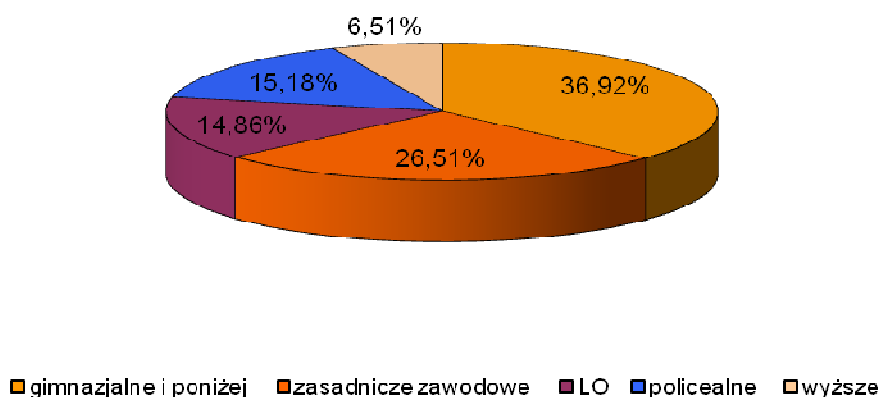
Według stanu na dzień 31.12.2011 roku liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gołdapi wynosiła 2180 osób, w tym 1337 kobiet (tj. 61,33%) a także 150 (6,88% ogółu) osób posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. Wśród ogółu bezrobotnych 18,48% (tj. 403) stanowiły osoby z prawem do zasiłku. W stosunku do grudnia 2010 r., liczba pobierających zasiłek zwiększyła się o 5 osób.

W powiecie gołdapskim 63,32% ogółu bezrobotnych czyli 1328 osób stanowiły osoby zamieszkałe na wsi. Największą liczbę bezrobotnych – 1510, tj. 69,26%, stanowili mieszkańcy Gminy Gołdap. Bezrobotni z Gminy Banie Mazurskie to natomiast 17,52% ogółu zarejestrowanych (395 osoby), zaś z Gminy Dubeninki – 13,21% (288 osób).

Na koniec grudnia 2011 r. w ewidencji urzędu zarejestrowanych było 1114 osób długotrwale bezrobotnych tj o 103 osoby więcej w porównaniu do końca 2010 roku.

Analiza struktury bezrobotnych wg poziomu wykształcenia wykazuje, że największy procent stanowią osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej stanowiąc 36,92% ogółu bezrobotnych tj. 805 osób. Mniejszy procent w strukturze osób bezrobotnych to osoby z wykształceniem: zasadniczym zawodowym 26,51% - 578 osób, policealnym i średnim zawodowym 15,18% - 331 osób, średnim ogólnokształcącym 14,86% - 324 osoby, oraz wyższym 6,51% - 142 osoby. Wykres nr 2 przedstawia to obrazowo.

Wykres nr 2. Struktura zarejestrowanych bezrobotnych według poziomu wykształcenia (stan na koniec 2011 roku)

Źródło: Sprawozdanie MPiPS -01 o rynku pracy, obliczenia własne

W końcu 2011 roku wśród zarejestrowanych 2180 bezrobotnych – 1287 osób posiadało zawód (specjalność). Populacja bezrobotnych nie posiadających zawodu zwiększyła się liczbowo z 714 (stan na koniec 2010 r.) na 893 osoby (stan na koniec 2011 r.) Populacja bezrobotnych nie posiadających zawodu, tzw. grupa *bez zawodu* w porównaniu z rokiem ubiegłym zwiększyła się o 179 osób, są to osoby zarówno po szkole podstawowej lub gimnazjum jak i osoby po liceum ogólnokształcącym.

Tabela nr 2. Dynamika bezrobocia osób posiadających zawód i bez zawodu w latach 2010 - 2011 (stan na koniec omawianych roczników)

Wyszczególnienie	2010		2011	
	liczba	%	liczba	%
Ogółem	2071	100	2180	100
Posiadające zawód	1357	65,52	1287	59,03
Bez zawodu	714	34,48	893	40,97

Jak wynika z powyższego wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych w 2011 roku w porównaniu do analogicznego okresu 2010 roku przełożył się równocześnie na wzrost liczby bezrobotnych bez zawodu.

2. ANALIZA BEZROBOCIA WEDŁUG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW) W POWIECIE GOŁDAPSKIM

2.1. Bezrobotni według zawodów

Wykształcenie oraz posiadany zawód silnie determinują pozycję danej osoby na rynku pracy. Przyjęte jest, że osoby z wyższym wykształceniem mają większe szanse na podjęcie pracy niż osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej. Obecna sytuacja na rynku pracy wykazuje jednak, że największe szanse na znalezienie pracy mają osoby z wykształceniem zawodowym. Na koniec 2011 r. spośród 2180 zarejestrowanych bezrobotnych, większość osób tj. 1287 posiadało zawód, (stanowili oni 59,03% ogółu).

W grupie osób bezrobotnych bez zawodu ponad 60,24% stanowią kobiety. W analogicznym okresie 2010 r. sytuacja była zbliżona. Z powyższych danych liczbowych wynika, iż większe trudności ze znalezieniem pracy (stąd też liczniejsza grupa zaewidencjonowanych) mają kobiety nieposiadające kwalifikacji zawodowych. Mężczyźni posiadający zawód mają zaś większe szanse na podjęcie zatrudnienia.

Tabela nr 3 Bezrobotni wg zawodów w powiecie gołdapskim * (stan w końcu 2011 roku)

kod zawodu	nazwa zawodu	bezrobotni			absolwenci	powyżej 12 mc
		liczba	%	kobiet		
512001	Kucharz	99	4,54	96	0	35
522301	Sprzedawca	98	4,49	92	5	20
512002	Kucharz małej gastronomii	38	1,74	28	5	4
613003	Rolnik	38	1,74	24	0	8
723103	Mechanik pojazdów samochodowych	37	1,69	3	7	2
753303	Szwaczka	36	1,65	35	0	19
753105	Krawiec	33	1,51	33	0	11
722204	Ślusarz	31	1,42	4	3	6
711202	Murarz	31	1,42	0	0	2
331403	Technik ekonomista	30	1,37	25	1	9
515303	Robotnik gospodarczy	29	1,33	15	0	8
611306	Ogrodnik terenów zieleni	28	1,28	17	4	9
314207	Technik rolnik	27	1,23	18	0	10
752205	Stolarz	26	1,19	2	2	2
242217	Specjalista administracji	25	1,14	18	4	5
931301	Robotnik budowlany	21	0,96	0	0	1
751201	Cukiernik	20	0,91	20	0	11

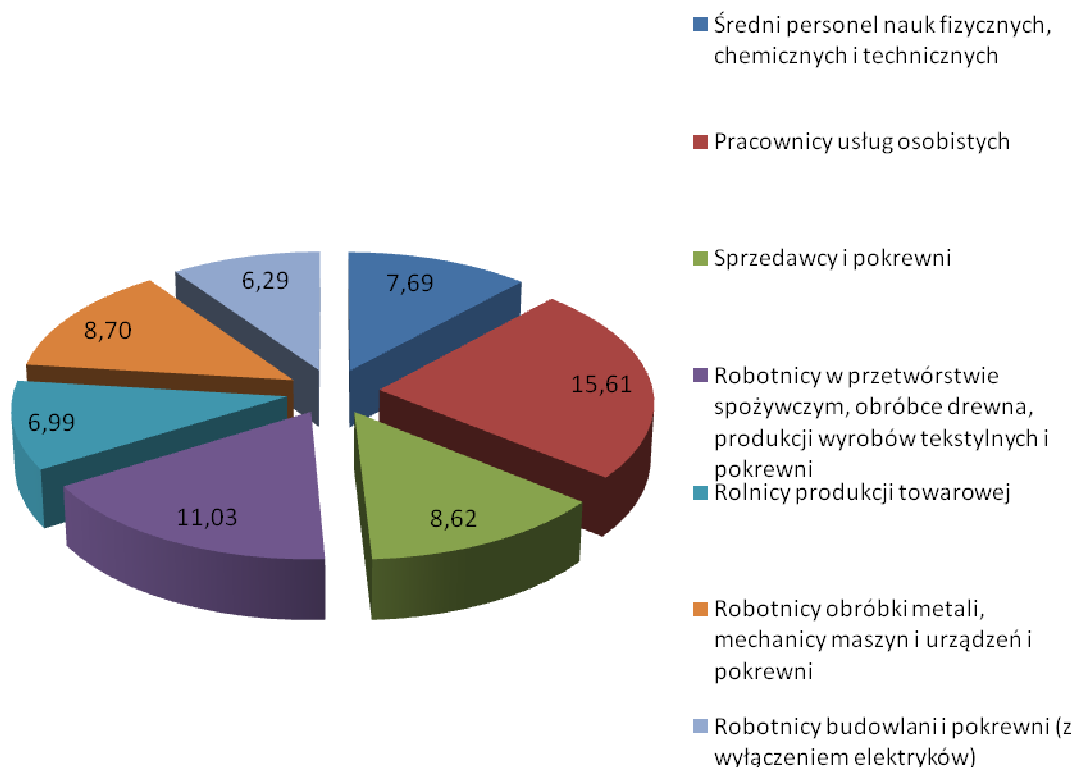
Źródło: Sprawozdanie MPiPS-01 o rynku pracy. Obliczenia własne

* Uwaga: Wygenerowano te zawody, w których zarejestrowało się co najmniej 20 bezrobotnych. Zawody te generowały ok. 30% bezrobocia.

Struktura osób bezrobotnych w stosunku do 2010 roku nie zmieniła się, jeśli chodzi o zawody ale nieznacznie zmieniła się w stosunku liczbowym. W niektórych zawodach wymienionych w tabeli wyraźnie widać wzrost bezrobocia w stosunku do poprzedniego roku.

Według klasyfikacji zawodów i specjalności najbardziej zagregowany poziom obejmuje 10 wielkich grup zawodowych. Poniżej przedstawiono strukturę bezrobocia według dużych grup zawodowych.

Wykres nr 3 Struktura bezrobocia w powiecie gołdapskim wg dużych grup zawodowych
(stan na koniec 2011 roku)

Struktura bezrobocia wg grup zawodów nie ulega zmianie podobnie jak struktura bezrobocia wg zawodów. Tak utrwalona struktura jest właściwa dla słabo rozwiniętych powiatów. W powyższym wykresie nie uwzględniono grup zawodów, które nie przekroczyły 6 procent. Duże grupy zawodów wymienione na powyższym wykresie zawierają w sobie konkretne zawody i specjalności. Poniżej przedstawione zostały dominujące zawody przyporządkowane poszczególnym dużym grupom zawodów.

1. Pracownicy usług osobistych:

- **kucharze** – 10,64 %
- **gospodarze budynków** – 2,25 %

2. Robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni:

- **krawcy kuśnierze, kapelusznicy i pokrewni** – 2,71 %
- **szwaczki, hafciarki i pokrewni** – 2,79 %
- **piekarze, cukiernicy i pokrewni** – 2,25 %
- **stolarze meblowi i pokrewni** – 2,25 %

3. Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni:

- ***mechanicy pojazdów samochodowych*** – 3,26 %

- ***ślusarze i pokrewni*** – 2,48 %

4. Sprzedawcy i pokrewni:

- ***sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)*** – 8,39 %

5. Średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych:

- ***technicy rolnictwa i pokrewni*** – 3,57%

6. Rolnicy produkcji towarowej:

- ***rolnicy produkcji roślinnej i zwierzęcej*** – 2,95 %

7. Robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków):

- ***murarze i pokrewni*** – 2,40 %

Porównując powyższe dane z 2010 rokiem można zauważyć, iż w okresie tym również dominowały takie zawody jak: kucharze, sprzedawcy sklepowi, mechanicy pojazdów samochodowych. Zmianie uległa tylko liczba osób reprezentujących te zawody. Wskazane zawody są tymi, w których kształcą gołdapskie szkoły zawodowe.

2.2. Bezrobotni absolwenci

Na koniec 2011 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gołdapi zarejestrowanych było 151 osób do 12 miesięcy od dnia ukończenia szkoły (6,92% ogółu bezrobotnych), w tym 104 kobiety tj. 68,87% ogółu omawianej grupy. Bezrobotni zaliczający się do tej grupy, nie posiadający wyuczonego zawodu to 71 osób czyli 47,01% ogółu absolwentów. Mniej niż połowę stanowią więc absolwenci liceów ogólnokształcących lub profilowanych. Zawód natomiast posiadało 80 osób tj. 52,98% ogółu rejestrujących się osób do 12 miesięcy od dnia ukończenia szkoły, w tym 54 kobiety.

Najliczniej reprezentowane zawody w tej grupie to:

- 723103 – mechanik pojazdów samochodowych – 7 osób (8,75%)

- 512002 - kucharz małej gastronomii - 5 osób (6,25%)

- 522301 – sprzedawca – 5 osób (6,25%)

- 242217 - specjalista administracji - 4 osoby (5,00%)
- 611306 - ogrodnik terenów zieleni – 4 osoby (5,00%)
- 712904 - technolog robót wykończeniowych w budownictwie – 4 osoby (5,00%)

2.3. Bezrobotni zarejestrowani powyżej 12 miesięcy

Kolejną omawianą grupą osób wg zawodów w powiecie gołdapskim są osoby długotrwale bezrobotne pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich dwóch lat z wyłączeniem okresów odbywania stażu. Ogółem na koniec 2011 roku w/w zarejestrowanych było 485 osób, w tym 347 kobiet. Stanowili oni 22,24% ogółu bezrobotnych. Udział kobiet zaś w ogólnej liczbie zarejestrowanych powyżej 12 miesięcy to 71,54%.¹

Biorąc pod uwagę wskaźnik długości okresu pozostawania w ewidencji urzędu największą grupę stanowią osoby nie posiadające zawodu, stanowią oni 6,10 %, wg kodu sześciocyfrowego natomiast są to osoby posiadające takie zawody jak: **kucharz, sprzedawca, szwaczka, cukiernik, krawiec**. łącznie w zawodach tych zarejestrowanych jest 96 a tym samym 19,79% ogółu „długotrwale bezrobotnych”.

W analogicznym okresie 2010 roku wymienione zostały te same zawody. Zmieniły się jedynie dane liczbowe – w 2010 roku nastąpiło zwiększenie liczby osób długotrwale bezrobotnych – o 131 osób.

3. ANALIZA OFERT PRACY WEDŁUG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW)

3.1 Oferty pracy wg zawodów

W 2011 roku w powiecie gołdapskim pozyskano 1025 ofert pracy czyli o 448 ofert mniej niż w 2010 roku. Spadek dotyczył jednak wyłącznie subsydiowanych miejsc pracy, gdzie w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego, liczba subsydiowanych miejsc pracy w ogólnej liczbie wszystkich zgłoszonych wolnych miejsc pracy zmniejszyła się o 738. Liczba ofert niesubsydiowanych – wzrosła natomiast o 20 miejsc pracy. Interesującym zjawiskiem było to, że miejsca pracy niesubsydiowanej stanowiły większość wszystkich miejsc pracy

¹ T-I/P-1a Struktura bezrobotnych wg grup zawodowych w powiecie gołdapskim Stan w końcu 2011 roku

zgłoszonych do PUP – ich udział wyniósł 55,7%. W porównaniu do lat poprzednich, odnośnie ofert prac niesubsydiowanych, sytuacja nieznacznie się poprawiła, choć oczywiście jest daleko niedoskonała, biorąc pod uwagę lokalny rynek pracy oraz wskaźniki bezrobocia długotrwałego. Jest to w zasadzie jeden z najważniejszych wskaźników, pozwalających określić rozwój lokalnego rynku pracy. Sytuacja ta wynikała z mniejszej liczby środków finansowych jakimi dysponował Powiatowy Urząd Pracy w Gołdapi. Poniżej zamieszczono tabelę ukazującą różnicę w liczbie wolnych miejsc pracy zgłoszonych w PUP w Gołdapi w 2010 i 2011 roku.

Tabela nr 5 Oferty pracy zgłoszone w PUP Gołdap w 2010 – 2011 roku

Wyszczególnienie	2010	2011	Wzrost/spadek
Staże	718	160	-558
Przygotowanie zawodowe dorosłych	6	5	-1
Prace społecznie użyteczne	109	107	-2
Dla niepełnosprawnych	25	57	+32
Dla osób w okresie 12 m-cy od dnia ukończenia nauki	169	1	-168
Pracy subsydiowanej	1192	454	-738
Z sektora publicznego	561	264	-297
Pracy sezonowej	554	554	0

Na dzień 31.12.2011 nie zrealizowano tylko 4 ofert pracy dotyczących zatrudnienia: **robotnika gospodarczego, mechanika pojazdów samochodowych, wulkanizatora, sprzątaczkę biurową**. Głównym powodem nie zrealizowania wyżej wymienionych ofert pracy było zatrudnienie przez pracodawcę pracownika inną drogą niż za pośrednictwem urzędu, bądź przesunięcie terminu zatrudnienia na 2012 rok.

Poniżej przedstawiono listę zawodów, dla których wpłynęło najwięcej ofert pracy. Należy przypomnieć, iż nadal wiele napływających ofert pracy dotyczy prac subsydiowanych, stąd też tak wiele ofert w zawodach takich jak **pracownik biurowy lub robotnik gospodarczy**. Jako oferty staży czy prac społecznie użytecznych nie stanowią one jednak trwałych miejsc pracy i nie mają większego znaczenia dla monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych, a nawet fałszują jego wyniki. Wygenerowano tu oferty pracy, (w tym stażu, przygotowania

zawodowego dorosłych i Inne) w tych zawodach, w których zapotrzebowanie wynosiło minimum 10 miejsc pracy w ciągu całego roku. Oferty te generowały ok. 68 % wszystkich ofert pracy. Oferty pracy dla pozostałych grup stanowiły już niewielki odsetek w ogólnej strukturze ofert pracy.

Tabela nr 6. Wybrane oferty pracy wg zawodów w powiecie gołdapskim w 2011 roku.²

kod zawodu	nazwa zawodu	oferty pracy zgłoszone w 2011 r.
752290	Pozostali stolarze meblowi i pokrewni	190
515303	Robotnik gospodarczy	151
522301	Sprzedawca	50
541308	Pracownik ochrony fizycznej I stopnia	40
722204	Ślusarz	39
931301	Robotnik budowlany	34
411004	Technik prac biurowych	26
752205	Stolarz	24
411090	Pozostali pracownicy obsługi biurowej	21
911207	Sprzątaczką biurową	20
721202	Operator automatów spawalniczych	17
721204	Spawacz metodą MAG	15
723103	Mechanik pojazdów samochodowych	13
722290	Pozostali ślusarze i pokrewni	12
512001	Kucharz	11
621002	Robotnik leśny	10
722308	Operator obrabiarek sterowanych numerycznie	10
817290	Pozostali operatorzy urządzeń do obróbki drewna	10

Na uwagę zasługują oferty pracy dla stolarzy, ślusarzy czy spawaczy. Wiąże się to z funkcjonowaniem na terenie powiatu gołdapskiego zakładu pracy zatrudniającego głównie w tych zawodach, z którego w 2011 roku wpłynęły łącznie 334 oferty pracy.

W każdym z czołowych zawodów pod względem ilości napływających ofert pracy systematycznie rośnie zapotrzebowanie na pracowników posiadających kwalifikacje zawodowe, choć nadal obserwuje się duży odsetek ofert pracy dla osób posiadających

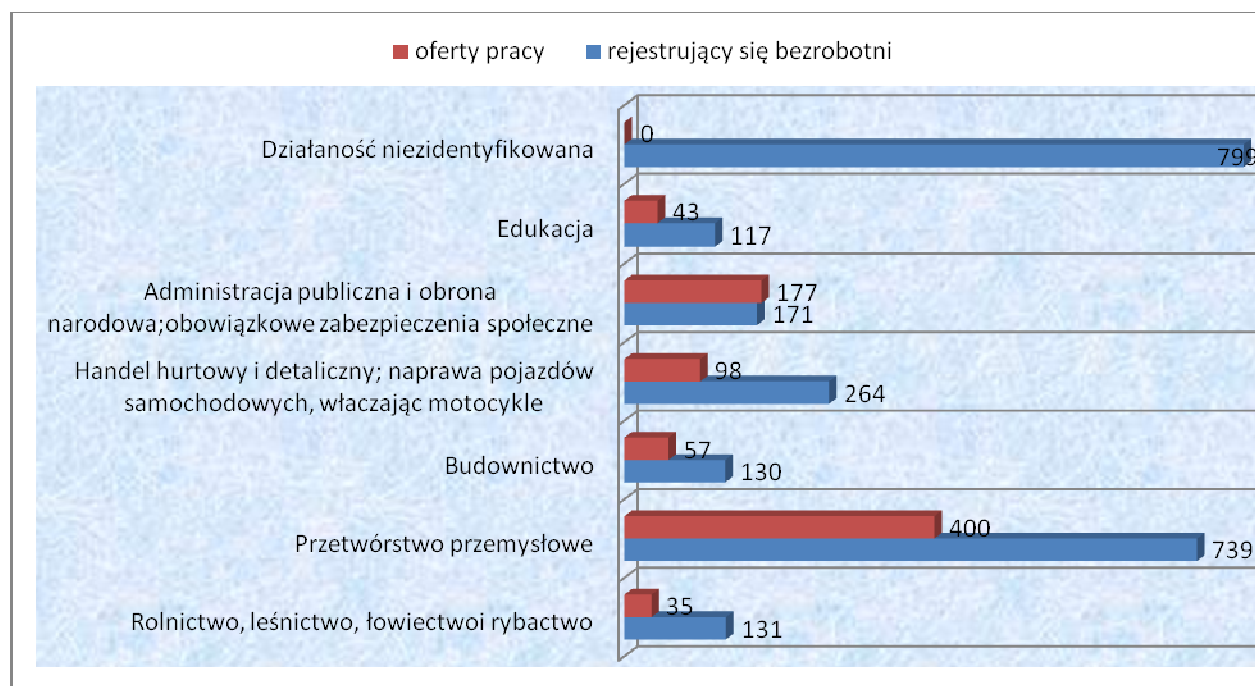
² T-I/P-3a Struktura ofert pracy wg grup zawodowych w powiecie gołdapskim w 2011 roku

podstawowe umiejętności. Uwagę zwraca również fakt dużej powtarzalności ofert pracy w zawodach, w których notuje się wysoki poziom bezrobocia.

3.2. Struktura bezrobotnych i ofert pracy wg PKD w powiecie gołdapskim w 2011 roku

Wśród 3303 osób rejestrujących się Powiatowym Urzędzie Pracy w Gołdapi w 2011 roku aż 2736 wcześniej pracowało. Poniżej przedstawiono strukturę osób bezrobotnych z punktu widzenia ostatniego miejsca pracy, a także oferty pracy, które pojawiły się w trakcie 2011 roku. Najistotniejsze branże to Działalność niezidentyfikowana oraz Przetwórstwo przemysłowe. To w tych branżach pracowało wcześniej ponad 56% osób bezrobotnych.

Najwięcej ofert pracy w 2011 w roku pochodziło z szeroko rozumianej branży Przetwórstwo przemysłowe, około 40%, co przekłada się na konkretne oferty w takich zawodach jak *stolarz, ślusarz, spawacz*.

Jak wynika z powyższego najwięcej więc ofert pracy, podobnie jak w 2010 roku wpłynęło dla pracowników przy pracach prostych w handlu i usługach oraz dla pracowników obsługi biurowej. Popyt ten może wynikać ze wspomnianej wyżej dostępności refundowanych stanowisk pracy ale i samej specyfiki lokalnego rynku pracy.

2.3 Szansa uzyskania oferty pracy w zawodzie

Wskaźnik szansy uzyskania oferty w zawodzie jest bardzo ważny, ponieważ pozwala na określenie tych zawodów, w których możliwość znalezienia pracy jest znikoma i wymaga podjęcia działań dążących do przekwalifikowania umiejętności zawodowych posiadanych przez bezrobotnych. W oparciu o ranking elementarnych grup zawodów zauważyć można, iż dość szybko zatrudnienie znaleźliby bezrobotni z 7 grup: **sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni** (41) – tutaj jednak wysoki wskaźnik uzyskania oferty wiąże się z możliwością rozpoczęcia stażu w danym zawodzie.

Kolejne grupy zawodowe w których wskaźnik szansy uzyskania oferty był wysoki w 2011 roku to:

- **pomoce domowe i sprzątaczk** (91) – wiąże się to z powstawaniem na lokalnym rynku pracy nowych obiektów hotelowych;
- **operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych** (81);
- **robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni** (75);
- **pracownicy usług ochrony** (54);
- **pracownicy pomocniczy przygotowujący posiłki** (94);
- **robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie** (93).

4. ANALIZA ZAWODÓW NADWYŻKOWYCH I DEFICYTOWYCH

4.1. Ranking zawodów deficytowych

Przez **zawód deficytowy** należy rozumieć zawód, na który na rynku pracy występuje wyższe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie. Oznacza to, że w badanym okresie było więcej ofert pracy aniżeli zarejestrowanych bezrobotnych. Zawody deficytowe to takie, gdzie wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów jest większy od 1,1.

Przeprowadzając powyższą analizę należy zwrócić uwagę na zawody, w których wskaźnik intensywności deficytu jest maksymalny (MAX). Został on osiągnięty ponieważ w ewidencji osób bezrobotnych w PUP w Gołdapi, nie było w tym okresie zarejestrowanych osób

posiadających zawód na który zgłoszono zapotrzebowanie wolnego miejsca pracy. W takim przypadku wpłynięcie nawet pojedynczej oferty pracy spowodowało ustawienie MAX wartości wskaźnika. Świadczy to o braku osób z danymi kwalifikacjami, czyli są to zawody, w których bardzo łatwo jest znaleźć zatrudnienie i jest ono stabilne lub są to zawody mało popularne, a w związku z tym brak osób zainteresowanych podjęciem nauki i w późniejszym czasie zatrudnienia w tym kierunku. Maksymalny wskaźnik miało 69 zawodów. Zawody z maksymalnym wskaźnikiem deficytowości i liczbą zgłoszonych ofert pracy wynoszącą co najmniej 10 przedstawia poniższa tabela. W pozostałych przypadkach zawodów z maksymalnym wskaźnikiem deficytowości zgłoszono nie więcej niż 3 oferty.

Tabela nr 7. Zawody deficytowe – wskaźnik intensywności deficytowości - maksymalny.

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba ofert pracy
1.	541308	Pracownik ochrony fizycznej I stopnia	40
2.	721202	Operator automatów spawalniczych	17
3.	721204	Spawacz metodą MAG	15
4.	722290	Pozostali ślusarze i pokrewni	12
5.	722308	Operator obrabiarek sterowanych numerycznie	10
6.	752290	Pozostali stolarze meblowi i pokrewni	190
7.	817290	Pozostali operatorzy urządzeń do obróbki drewna	10
8.	911202	Palacz pieców zwykłych	13

Źródło: T-I/P-4 Zawody deficytowe i nadwyżkowe w powiecie gołdapskim w 2011 roku

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych wg 6 – cyfrowego kodu zawodów wskazuje, że 24 zawody na powiatowym rynku pracy, osiągnęły wskaźnik deficytowości większy niż 1,1. Wyróżnia się tu więc takie zawody, w których byli zarejestrowani bezrobotni, jednak liczba ich nie odpowiadała w dalszym ciągu liczbie napływających w tych zawodach ofert pracy. Wykaz tych zawodów wraz ze zgłoszoną liczbą ofert pracy (a w tym staży i przygotowania zawodowego oraz innych prac subsydiowanych) w zestawieniu z liczbą zarejestrowanych bezrobotnych przedstawia tabela nr 8.

Analizując wskazane dane należy zaznaczyć, że na pewne oferty pracy mogą zgłaszać się osoby posiadające pokrewny lub inny zawód i podjąć pracę po wcześniejszym przeszkoleniu.

Część ofert pracy dotyczących zawodów deficytowych wymaga od potencjalnych kandydatów do pracy oprócz odpowiedniego wykształcenia - stażu i doświadczenia. Takie wymogi formułowane są przez pracodawców. Ponadto osoby mające przerwę w wykonywaniu pewnych zawodów tracą po upływie określonego czasu prawo do jego wykonywania.

Tabela nr 8. Zawody deficytowe – liczba bezrobotnych i zgłoszone oferty pracy 2011 roku

kod zawodu	nazwa zawodu	2011 rok		wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
		średnia miesięczna liczba ofert pracy	średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych	
411090	Pozostali pracownicy obsługi biurowej	1,7500	0,0833	21,0000
931205	Robotnik drogowy	1,2500	0,0833	15,0000
524902	Doradca klienta	0,5833	0,0833	7,0000
721102	Formierz odlewnik	0,5000	0,0833	6,0000
832202	Kierowca samochodu dostawczego	0,4167	0,0833	5,0000
432103	Magazynier	0,7500	0,1667	4,5000
524502	Sprzedawca w stacji paliw	0,3333	0,0833	4,0000
932990	Pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle	0,6667	0,1667	4,0000
962906	Woźny	0,3333	0,0833	4,0000
515303	Robotnik gospodarczy	12,5833	3,3333	3,7750
411004	Technik prac biurowych	2,1667	0,5833	3,7143
962201	Pracownik prac dorywczych	0,5000	0,1667	3,0000
431101	Asystent do spraw księgowości	0,2500	0,0833	3,0000
911207	Sprzątaczką biurową	1,6667	0,7500	2,2222
912102	Pracznica	0,3333	0,1667	2,0000
752305	Pilarz	0,1667	0,0833	2,0000
721190	Pozostali formierze odlewniczy i pokrewni	0,1667	0,0833	2,0000
932910	Pomocnik piekarza	0,1667	0,0833	2,0000
962902	Dozorca	0,1667	0,0833	2,0000
712101	Dekarz	0,4167	0,2500	1,6667
234190	Pozostali nauczyciele szkół podstawowych	0,2500	0,1667	1,5000
341205	Pracownik socjalny	0,2500	0,1667	1,5000
713102	Malarz budowlany	0,3333	0,2500	1,3333
941201	Pomoc kuchenna	0,4167	0,3333	1,2500

Źródło: T-I/P-4 Zawody deficytowe i nadwyżkowe w powiecie gołdapskim w 2011 roku

T-I/P-1a Struktura bezrobotnych wg grup zawodowych w powiecie gołdapskim Stan w końcu 2011 roku

T-I/P-3a Struktura ofert pracy wg grup zawodowych w powiecie gołdapskim w końcu 2011 roku

W przypadku niektórych zawodów o jego deficytowości decydować może również fakt, iż stosunkowo duża liczba zgłoszonych ofert pracy wynika z tego, iż pracodawcom z różnych powodów ciężko jest znaleźć odpowiednich kandydatów i swoje zapotrzebowanie regularnie powtarzają, dotyczy to np. zawodu sprzedawcy. Do wskaźników wliczone zostały również oferty związane z refundowanymi miejscami pracy: staże, przygotowania zawodowe dorosłych jak też prace społecznie użyteczne, czy roboty publiczne, co niestety fałszuje wyniki monitoringu.

Biorąc pod uwagę powyższe należy również podkreślić fakt, że nie wszyscy pracodawcy poszukują pracowników za pośrednictwem urzędu pracy. Część osób posiadających wysokie kwalifikacje, na które istnieje duże zapotrzebowanie na rynku pracy, poszukuje zatrudnienia na własną rękę.

Tak jak w latach ubiegłych pracodawcy najczęściej decydowali się na przyjęcie stażystów. Staże dotyczyły w szczególności takich zawodów jak: **pozostali pracownicy obsługi biurowej, sprzedawca, technik prac biurowych**. Wydawać by się mogło, iż w tych zawodach zapotrzebowanie na pracowników wynika bardziej z dogodnej dla pracodawcy formy aktywizacji bezrobotnych, jaką jest staż, niż rzeczywistej wolnej liczby miejsc pracy. Z drugiej zaś strony pamiętać należy, iż taka forma pracy jest ogromną szansą na powrót do zatrudnienia dla osób pozostających bez pracy, a zwłaszcza tych długotrwale bezrobotnych, bądź osób młodych dopiero wchodzących na rynek pracy. Należy bowiem nadmienić, iż w normalnych warunkach najprawdopodobniej nie mieliby oni szans na pracę w danej firmie. Jako oferty stażu nie stanowią one trwałych miejsc pracy ale mimo wszystko pracodawcy obligowani są do zatrudnienia stażystów po zakończeniu programu na okres nie krótszy niż 3 miesiące.

4.2. Zawody zrównoważone

Przez **zawód zrównoważony** należy rozumieć zawód, na który występuje na danym rynku pracy takie samo zapotrzebowanie jak liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie. Zawody zrównoważone to takie, gdzie wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów zawiera się w przedziale od 0,9 do 1,1.

Zawody zrównoważone stanowią nieznaczną grupę 9 zawodów spośród 394 wskazanych zawodów. Rynek pracy jest rynkiem dynamicznym i trudno o wyodrębnienie się profesji w

trwałej równowadze. Wykaz tych zawodów oraz liczbę ofert pracy zgłoszonych w powiecie gołdapskim przedstawia poniższa tabela, przy czym nie można pominąć faktu, iż większość tych ofert stanowią oferty stażu bądź też przygotowania zawodowego dorosłych.

Tabela nr 9. Zawody zrównoważone liczbą bezrobotnych i zgłoszone oferty pracy w 2011 roku³

Ranking zawodów zrównoważonych w 2011 roku w powiecie gołdapskim				
kod zawodu	nazwa zawodu	2011 rok		wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
		średnia miesięczna liczba ofert pracy	średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych	
234201	Nauczyciel przedszkola	0,1667	0,6670	1,0000
242218	Specjalista ds.badań społeczno - ekonomicznych	0,0833	0,0833	1,0000
532902	Pomoc dentystyczna	0,0833	0,0833	1,0000
722312	Szlifierz metali	0,0833	0,0833	1,0000
723390	Pozostali mechanicy maszyn i urządzeń rolniczych i przemysłowych	0,0833	0,0833	1,0000
833101	Kierowca autobusu	0,1667	0,1667	1,0000
911203	Pokojowa	0,1667	0,1667	1,0000
911205	Pracownik pomocniczy obsługi hotelowej	0,0833	0,0833	1,0000
962990	Pozostali pracownicy przy pracach prostych gdzie indziej niesklasyfikowani	0,0833	0,0833	1,0000

4.3. Ranking zawodów nadwyżkowych

Przez **zawód nadwyżkowy** należy rozumieć zawód, na który na rynku pracy występuje mniejsze zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie. Zawody nadwyżkowe to takie, gdzie wskaźnik deficytu (nadwyżki) zawodów jest mniejszy od 0,9. Na gołdapskim rynku pracy 292 zawody i specjalności nie wymienione w grupie zawodów deficytowych i zrównoważonych to zawody nadwyżkowe. Wśród nich było 257 zawodów „maksymalnie” nadwyżkowych tj o wartości współczynnika intensywności nadwyżki „0,0000”

³

T-I/P-4 Zawody deficytowe i nadwyżkowe w powiecie gołdapskim w 2011 roku

T-I/P-1a Struktura bezrobotnych wg grup zawodowych w powiecie gołdapskim Stan w końcu 2011 roku

T-I/P-3a Struktura ofert pracy wg grup zawodowych w powiecie gołdapskim w końcu 2011 roku

(w danych zawodach w badanym okresie nie zgłoszono ofert, natomiast rejestrowali się bezrobotni, wyłączając zawody, w których nie zgłoszono ofert pracy i nie zarejestrowano bezrobotnych). Warto zauważyć, że ranking zawodów nadwyżkowych jest zdecydowanie bardziej rozbudowany niż w przypadku zawodów deficytowych – wynika to z „nadwyżkowego” charakteru całego rynku pracy oraz bardziej wyrazistych wskaźników nadwyżki. Poniższa tabela zawiera 35 zawodów nadwyżkowych występujących w powiecie gołdapskim, wyodrębnionych na podstawie wskazanego wskaźnika deficytowości.

Tabela nr 10. Zawody nadwyżkowe - liczba bezrobotnych i zgłoszone oferty pracy
W 2011 roku w powiecie gołdapskim

Ranking zawodów nadwyżkowych w 2011 roku w powiecie gołdapskim				
kod zawodu	nazwa zawodu	2011 rok		wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
		średnia miesięczna liczba ofert pracy	średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych	
751204	Piekarz	0,0883	1,4167	0,0588
325402	Technik masażysta	0,0833	1,0000	0,0833
334306	Technik administracji	0,1667	2,0000	0,0833
512002	Kucharz małej gastronomii	0,4167	5,0000	0,0833
514101	Fryzjer	0,1667	1,5000	0,1111
741290	Pozostali elektromechanicy i elektrycy	0,0883	0,7500	0,1111
512001	Kucharz	0,9167	7,6667	0,1196
741207	Elektryk zakładowy	0,0833	0,6667	0,1250
723103	Mechanik pojazdów samochodowych	1,0833	7,9167	0,1368
242190	Pozostali specjaliści ds. zarządzania i organizacji	0,8333	0,5833	0,1429
711202	Murarz	0,7500	5,2500	0,1429
613003	Rolnik	0,0667	4,2500	0,1569
234113	Nauczyciel nauczania początkowego	0,0833	0,4167	0,2000
343101	Fotograf	0,0833	0,3333	0,2500
233007	Nauczyciel informatyki/technologii informacyjnej	0,0833	0,25	0,3333
741201	Elektromechanik	0,1667	0,5000	0,3333
723190	Pozostali mechanicy pojazdów	0,0833	0,2500	0,3333
752205	Stolarz	2,0000	5,9167	0,3380
235914	Wychowawca w placówkach oświatowych, wychowawczych i opiekuńczych	0,3333	0,9167	0,3636
522301	Sprzedawca	4,1667	11,8333	0,3676
834101	Kierowca ciągnika rolniczego	0,2500	0,6667	0,3750

228301	Fizjoterapeuta	0,1667	0,3333	0,5000
513101	Kelner	0,7500	1,5000	0,5000
513202	Barman	0,0833	0,1667	0,5000
514203	Manikiurzystka	0,0833	0,1667	0,5000
621001	Drwal/pilarz drzew	0,1667	0,3333	0,5000
311502	Kontroler jakości wyrobów mechanicznych	0,1667	0,3333	0,5000
541390	pozostali pracownicy ochrony osób i mienia	0,1667	0,3333	0,5000
833203	Kierowca samochodu ciężarowego	0,6667	1,6670	0,5714
722204	Ślusarz	3,2500	5,1667	0,6290
931301	Robotnik budowlany	2,8333	4,3333	0,6538
331301	Księgowy	0,5000	0,7500	0,6667
832203	Kierowca samochodu osobowego	0,1667	0,2500	0,6667
621002	Robotnik leśny	0,8333	1,0833	0,7692
818205	Palacz kotłów centralnego ogrzewania wodnych rusztowych	0,3333	0,4167	0,8000

Zawody, które wykazują największą nadwyżkę to zawody, w których w głównej mierze w przeciągu kilku lat ubiegłych kształciły lokalne szkoły. Duże zainteresowanie tymi zawodami we wcześniejszym okresie przełożyło się na ilość osób aktualnie bezrobotnych w tych zawodach. Osoby te często posiadają jedynie wiedzę teoretyczną przekazaną w szkołach a brak im praktycznego przygotowania do wykonywania prac związanych z wyuczonym zawodem. Nadwyżka wielu zawodów może wynikać również z sezonowości charakteru prac np. **palacz kotłów centralnego ogrzewania wodnych rusztowych**.

5. WNIOSKI

W oparciu o sporządzony ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych, analizę napływu bezrobotnych oraz ofert pracy zgłoszonych w PUP w Gołdapi w 2011 roku, nasuwają się następujące wnioski:

- Rynek pracy powiatu gołdapskiego jest rynkiem szczególnie trudnym – podaż pracy jest mniejsza od napływu osób bezrobotnych.
- Rok 2011 jest rokiem, w którym nastąpił wzrost bezrobocia na terenie powiatu. Znacząca zmiana w stopie bezrobocia ma odbicie w sytuacji na lokalnym rynku pracy. Z uzyskanych danych wynika, iż w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gołdapi na koniec 2011 roku zarejestrowanych było 2180 osób, w tym 1337 kobiet a także 150 osób posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. W porównaniu

z analogicznym okresem 2010 roku liczba bezrobotnych zwiększyła się o 109 osób. Wśród ogółu bezrobotnych 403 to osoby z prawem do zasiłku.

- Podkreślić należy, że poziom bezrobocia zależy nie tylko od napływu do bezrobocia, ale również od odpływu, tj. wyłączenia osób bezrobotnych z ewidencji z różnych przyczyn nie tylko podjęcia pracy.
- Największą grupę zawodową wśród pozostających bez pracy stanowią bezrobotni nie posiadający zawodu. Osoby te znacznie częściej tracą pracę bądź nie podejmują jej w ogóle. W 2011 roku dominującą grupą dotyczącą napływu bezrobotnych były osoby nie posiadające zawodu tj. 1427 osoby – co stanowi 43,20% wszystkich rejestrujących się, wśród których nieco więcej niż połowę stanowiły kobiety. Stan ten uzasadnia podejmowanie działań w zakresie szkolenia osób bezrobotnych nie posiadających zawodu oraz wykazywania aktywności edukacyjnej osób bezrobotnych.
- Najwyższe bezrobocie na terenie powiatu gołdapskiego odnotowano tak jak w roku ubiegłym w zawodzie *sprzedawca i kucharz*.
- Wśród młodych osób rejestrujących się w okresie 12 miesięcy od dnia ukończenia szkoły znaczną liczbę stanowią osoby posiadające zawody, w których kształcą szkoły powiatu gołdapskiego a zapotrzebowanie na te zawody jest wciąż niewystarczające.
- Duża liczba ofert pracy kierowana jest do osób posiadających niskie kwalifikacje zawodowe. Spora część ofert pracy dotyczy bowiem stanowisk przy pracach prostych i nie wymagających specjalnych kwalifikacji, gdzie wystarczy przeszkolić potencjalnych pracowników. Liczba ofert pracy kierowana do osób posiadających wykształcenie wyższe jest niewielka.
- Analiza ofert pracy w 2011 roku wg struktury stanowisk pracy wykazuje stosunkowo dużą liczbę ofert na stanowiska pracownika biurowego. Zauważyć należy jednak, że w znacznej liczbie oferty te dotyczyły możliwości odbycia stażu, z których tylko część zakończy się zatrudnieniem po jego zakończeniu. Pozostałe zaś osoby nadal pozostaną w ewidencji bezrobotnych.
- Biorąc pod uwagę doświadczenia pośredników pracy można stwierdzić, że dane statystyczne nie odzwierciedlają całkowicie rzeczywistości. Wielu bezrobotnym ciężko jest wrócić na rynek pracy lub też przekwalifikować się. Pracodawcy często decydują

się na zatrudnienie osób polecanych oraz samodzielnie poszukujących pracy. Do urzędu pracy trafiają oferty trudne do realizacji.

- W powiecie gołdapskim uwidocznił się również znaczący napływ ofert pracy w zawodzie *robotnik drogowy*. Popyt jest głównie wynikiem zgłaszanych ofert na prace społecznie użyteczne i roboty publiczne.
- Według statystyk dotyczących 2011 roku nadwyżka podaży siły roboczej wystąpiła w 292 zawodach, co stanowiło 74,11% ogólnej liczby omawianych zawodów. Równowagą na rynku pracy charakteryzowało się 9 zawodów (2,28%), deficyt zawodów obserwowano zaś w 93 zawodach (w tym MAX deficytowych) stanowiących 23,60%.

6. OGÓLNE UWAGI

Monitoring zawodów w obecnej postaci jest niewystarczający dla precyzyjnego określania struktury zawodów nadwyżkowych i deficytowych. Ograniczając się do statystyki pozostawiamy na uboczu szeroki temat jakości zasobów ludzkich, doświadczeń w zawodach, mobilności, gotowości do zmiany. Orzekamy o zawodach znając jedynie tę część strony popytowej rynku pracy, którą obsługuje PUP. Natomiast powiatowe urzędy pracy nie dysponują całością ofert zatrudnienia dostępnych na rynku. Dotyczy to zwłaszcza zatrudniania osób z grupy specjalistów, gdzie główne kanały rekrutacji to prywatne firmy pośrednictwa pracy, ogłoszenia w prasie czy internecie. Nie zauważamy problemu szarej strefy, który stanowi element zakłócający naszą wiedzę o rynku pracy. Wyłączamy problem migracji zarobkowych i związanych z tym udział w bezrobociu rejestrowanym osób zainteresowanych jedynie uzyskaniem ubezpieczenia zdrowotnego. Rozpatrując konkretne zawody i profesje, nie uwzględniamy podobieństwa kwalifikacyjnego niektórych z nich a także faktu, iż do wykonywania pewnych prac nie są potrzebne żadne kwalifikacje. W tym kontekście nie powinno się mówić o deficytowym charakterze zawodu „robotnik gospodarczy”, który może z powodzeniem wykonywać osoba o nadwyżkowym zawodzie np. robotnika drogowego. Nie przyglądamy się bliżej wymaganiom stawianym w ofertach pracy, gdzie obok wskazania zawodu często wymienia się konieczność posiadania specjalnych uprawnień czy dodatkowych kwalifikacji. Posługując się wskaźnikami nadwyżki i deficytu ujmujemy dynamiczny charakter rynku pracy (napływu bezrobotnych), lecz w ogóle pomijamy jego stronę statyczną (liczbę zarejestrowanych na koniec okresu

sprawozdawczego, która pokazuje nam zmiany w liczbie bezrobotnych w zawodach nadwyżkowych i deficytowych). Wreszcie nie wiemy nic o kierunkach odpływu z bezrobocia rozpatrywanego wg struktury zawodowej, a zwłaszcza o relacji pomiędzy zawodem bezrobotnego podejmującego pracę a zawodem zgłoszonym w ofercie pracy. Takich zastrzeżeń wobec metodologii monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych można znaleźć więcej. Jej zmiana wydaje się być koniecznością.

Sporządziła: Marta Gawryluk